

strani 69-70 pravi: „Zemlja je eno izmed najvažnejših proizvodnih sredstev . . . in naš končni cilj je, da postanejo vsa proizvodna sredstva, (torej tudi zemlja!) enkrat last vse družbe. Tudi glede zemlje, ki bi se razdelila med kmetijsko prebivalstvo, stoji nekateri na stališču, da je nikakor ne kaže izročiti v popolno last malim kmetom, ampak le v delni najem . . . Tak način agrarne reforme bi se najbolje odgovarjal socialističnim načelom.“

Socialni demokratje so odločni

nasprotniki malih in srednjih kmetij!

Tako je hotel že Marx, ustanovitelj znanstvenega socializma. Kautsky, vodja strogih socialnih demokratov, je bil zmirom proti temu, da bi se ohranili srednji in mali kmetje. Rekel je, da so male kmetije najbolj krive, da ljudstvo propada. Socialni demokrati pa nimajo nikakega vzroka, da bi pomagali vzdrževati bedne kmete. Zato Kautsky hoče, da se kmetije zložijo in spremenijo v zadrage z velikim obratom pod vodstvom države. Socialistični „Vorwärts“ je pisal leta 1891: „Nam socialistom ne more priti na misel, da bi kakorkoli podpirali kmeta in njegovo željo po zasebni lastnini (da bo zemlja njegova). Zemlja ni last kmeta, ampak vseh ljudi; zasebne lastnine zemlje ne smemo priznati nikomur!“

Socialnim demokratom je na poti vsak najmanjši kosček zemlje, ki je zasebna last kmeta ali ubogega bajtarja! „Mi smo stranka delavcev, ki nimajo nič posestva. Seveda hočemo pridobiti tudi malega posestnika, toda le s tem, da ga prepričamo, da kot posestnik nima prihodnosti, ampak da ima prihodnost le proletarijat.“ Tako so izjavili na svojem strankinem shodu v Vratislavi. In 21. junija 1918 je pisal socialdemokratski list „Die neue Zeit“: „Pravzaprav bo po vojski tako, da bomo morali v interesu prehrane zahtevati: Tudi najmanjša posestva se naj odpravijo in zložijo“ (v skupno posestvo)!

Socialni demokratje hočejo

skupno obdelovanje vse zemlje pod vodstvom države ali veliki kmetijski obrat.

Socialni demokrat si misli cel svet kot en velik obrat, tudi kmetijstvo. V socialnodemokratskem programu, sklenjenem na strankinem shodu na Dunaju 1901, se pravi: „Vedno bolj je vsled propadanja produkcije posameznikov tudi lastnina posameznikov odveč in škodljiva.“ V nemški knjižici: „Kaj hoče socialna demokracija“, beremo: „Današnja delovna sredstva (n. pr. zemlja) niso več primerna, da bi jih v majhnem obsegu imel eden sam, ampak zahtevajo skupno delo mnogih na enem kraju, zahtevajo veliki obrat“. Socialnodemokratski voditelj, jud dr. Danneberg trdi v eni svojih knjižic: „Malo posestvo in pomanjkanje izobrazbe je krivo, da ni mogoče po načr-

tu pridelovati živil v korist skupnosti. Za živinorejo ravnatko kakor za obdelovanje zemlje.“

Ker so torej socialisti taki sovražniki zasebne lasti, zlasti še malega in srednjega kmetijskega stanu, hočejo tudi

agrarno reformo

tako izvesti, da zemlje potrebni delavci in viničarji ne bodo lastniki zemlje, ampak

samo najemniki.

Naša krščanska Kmetijska zveza zahteva, da se veleposestva, svetna in cerkvena, razdelijo ubogim v last! Socialni demokratje pa jih hočejo naseliti samo kot najemnike, zemlja sama pa naj bi ostala skupna last vseh, oziroma države! Država bo vodila po svojih uradnikih obdelovanje zemlje! To je tisto „enotno, smotreno, centralno vodstvo“, o katerem govore socialisti.

Ali bodo ti delavci in viničarji zadovoljni, če ne bodo lastniki zemlje, ampak samo najemniki socialistične države, ki jih bodo komandirali morebiti ljudje, ki so med vojsko pri raznih centralah in vojnih žitnih zavodih imeli opraviti? Ravno pri raznih centralah, ki so se osnovala med vojsko, je kmetijsko ljudstvo na lastnem telesu dovolj bridko občutilo, kaka dobrota je tisto „enotno, centralno vodstvo“ gospodarstva, o katerem sanjajo socialisti! Kmet je moral svoje pridelke pri revkizicijah za sramotno nizko ceno oddajati centralam. V centralah so se pridelki vsled malomarnosti in nevednosti vodij central v veliki množini popolnoma pokvarili, in potem je moral kmet od centrale svoje s silo odvzete pridelke za večkratno ceno zopet kupovati nazaj, če je sploh kaj dobil! Centrale in revkizicije! To je še danes v prebriskem spominu kmetijskega ljudstva. Seveda socialnim demokratom so bile revkizicije ljube! Zato so tako priganjali k revkizicijam: „Le kmetu revkirajte! Kmet ima vsega dovolj, kmet je oderuh! Njemu vzemite!“

Tako bi radi tudi sedaj gospodarili s kmetijskimi pridelki! Kmet in delavec bi v socialistični državi bil samo najemnik, suženj, ki bi delal na državnem posestvu, potem pa bi prišel uradnik socialistične države in bi mu najboljšo odzvel, kakor so mu jemali ob času vojske!

Revkizicije! Neprestane revkizicije! To bi bila končna agrarna reforma socialnih demokratov!

Tudi krščanska Ljudska stranka in Kmetijska zveza hoče agrarno reformo, naj se razdele prevelika veleposestva, cerkvena ravnatko kakor svetna! Toda posestva se naj razdele delavcem in sploh neposestnikom v popolno last in posest! Trden mali in srednji kmet in posestnik! Ta je najtrdnjša opora vsake države, ne pa najemnik, ki bi mu, socialistični mogotci predpisovali, kaj in kako naj obdeluje! Kmetijsko delo in kmetijski stan potrebuje samostojnosti in svobode!

voru slišal. Strašne obdolžitve so to nasprotni poslanecem, posebej pa še proti naši državi in njenim vladam. Treba je, da naši ujetniki izvedo senco, treba je tudi, da mi vemo, ali so se te vesti splošno, vedoma in pamenoma širile med ubogimi trpečimi ujetniki, da bi se njihova srca napolnila z obupom in s sovraštvom nasprotni naši državi.

Kako smo ravnali mi?

Vsi naši ljudje brez izjeme so pričeli, kako je naša prva narodna vlada v Ljubljani skrbela, da se vrnejo čim prej laški ujetniki v svojo domovino. Vladi z italijanskimi ujetniki proti jugu so bili ravnatko polni, kakor oni, ki so prihajali z vojaki iz južnega bojišča. Pozdravljali smo celo te laške ujetnike, saj smo se čutili proste in svobodne, pa smo hoteli dati takoj tudi svobodo in prostost drugim. Bili smo prepričani, da bodo tudi Italijani zvesti in verni Wilsonovim trditvam in obljubam in da nam vrnejo miho za drago. Toda bridko smo se varali. V 14 dneh so bili pač vsi laški ujetniki na laški meji izročeni laški oblasti, a od naših se ni vrnil še nihče, kdor ni ravno sam utekel in z begom tvegala svoje življenje. Se celo tiste naše čete, ki so jih na bojnem polju ob prevratu pozdravljali kot svoje zaveznike, so nam Italijani zaslužili.

Italijanske spletke in naše delo.

Ko smo bili na ta način ogoljufani in prevarani mi tukaj doma in naši možje in mladeniči v ujetništvu, smo nastopili druga pota, da rešimo naše ljudi. Izvršili smo ujedinjenje v kraljestvo Srbov, Hrvatov in Slovencev ter potem te vlade takoj skušali rešiti naše ljudi iz robsva.

Italijani so nas tačas varali naprej, izvrševali posebej nad Slovence in Hrvate nezasišana nasilja. Zasedli so nam celo Goriško, celo Istro, velik del Kranjske in velik del Dalmacije. To jim ni bilo dovolj! Naše ujetnike so spravili v nezdrave kraje v slaba in zanemarjena taborišča, silili so jih k težkemu in nevarnemu delu, zraven pa jih zasramovali in se jim rogali ter jih slabo hranili. Italijani so pač že dobro vedeli, da so bili Jugoslovani tisti junaki, ki jim niso pustili zmage in poti v naše kraje in so pustili še le tedaj, ko je ententa, torej tudi Italija — slovesno obljubila svobodo vsem narodom.

Obupna pisma in poročila so začela prihajati od naših ljudi v italijanskem robstvu. Naše časopisje jih je objavljalo, mi zastopniki smo jih zbirali in vršili svojo dolžnost, lahko trdim: vsi skupaj, in vse stranke, posebej še Jugoslov. klub.

Da pokaže še bolj svoje sovraštvu do nas Jugoslovancev, je Italija začela izpuščati Čeha, Poljake, Nemce, Madžare in Rumune iz ujetništva in je za drževala v glavnem samo Slovence in Hrvate, od nosno tudi Srbe iz Bosne, Hercegovine in Slavonije, ter Dalmacije. Posamezni naši ujetniki so se preoblekli in utekli, nekateri so se izdali za Nemce ali za Čeha ter tako z zvijačo ali z denarjem prišli iz ujetništva. Ali število teh je bilo malo.

Naše delo za ujetnike.

Rekel sem že, da so se za ujetnike trudili zastopniki vseh strank, posebej še Jugoslovanski klub. Ako ni bilo uspeha, je vzrok samo in edino v breznejnem sovraštvu takomimovanih italijanskih nacionalistov in irendentistov, ki so imeli do zadnjih volitev pri vladi v Italiji edini besedo. Naj naštejemo samo nekatere korake, ki smo jih storili za naše ujetnike, da bi jih rešili!

Bivšim ujetnikom v Italiji.

(Piše poslanec J. Vesenjāk.)

V ptujskem okraju, na Pragerskem in v Brodu na Hrvaškem sem slišal od posameznih ujetnikov, ki so se vračali domov, naravnost neverjetne trditve. Naša dolžnost je, da o tem javno govorimo ter ugotovimo resnico ter jo ločimo od govoric.

Trditve ujetnikov.

„Ni sile. Na žrebelj sem stopil včeraj. Mislim, da se bo gnojilo. Ko bo dan, moram pogledati spaka.“

Ona pa ni hotela čakati, da se zdani, ampak je naredila luč. Mož je veliko, okorno nogo pomolil izpod težke odeje, žena pa jo je prišla in jo ogledovala od vseh strani. Komaj da je našla malo ranico, a vsa moga se ji je zdela otekla. Ako se ga je dotaknila na podplatu in višje gori proti gležniju, je mož vztrepetal in zaklical: „Av, ti pes, ti!“ Mehkužen ni bil.

Ona pa je ugotovila, da je noga vneta in Ambrožu prepovedala, da ne sme iz postelje.

Ko pa se je v spodnji sobi s staro Hrastarico posvetovala, kaj bi bilo storiti, da bo noga zopet zdrava, se se odprla vrata in Ambrož je prikrevsal noter. Predolgačas mu je bilo zgoraj v spalnici samemu in pa zaradi „takega malega spaka.“ Ako bo treba napravljati ovitke, to lahko napravi tudi v izbi.

Zeni sta se res domenili, da bo treba obkladkov. Sira sta zavili v mokre rute in jih polagali na nogo. Sir vročino potegne ven, sta dejali. In Ambrož je ves dan poleg al posedal v izbi in si dal priganjati vnetje od belega sira. Kadar so bili sirovi hlebeci suhi in vroči, kar je nastalo čez par ur, so jih vrgli za hrano kokošim in navezali nove. Za nogo je bilo posebno dobro, da so kokoši takoj pojedle bolezen. Dolgo ne bo, pa bo noga zdrava.

Tomaž je čez dan sam opravljal delo na polju, pomagala pa mu je Cila, ki je bila leto mlajša od njega. Meta, 17letna, in Jerica, ki je bila šele izstopila iz nedeljske šole, sta materi pomagali v hiši in hlevu. Jožek, najmlajši, je hodil še v ljudsko šolo, odhajal navadno ob šestih zjutraj od doma (vas s šole je bila celo uro oddaljena od Lisičine) in prihajal domov šele ob šestih zvečer. Opoldan je moral jesti pri sorodnikih, kajti da bi vsak dan štirikrat letal semintja, to bi bilo, posebno po zimi, za fanta malo preveč.

Kadar je kak otrok stopil v sobo, je zvesto povprašal, če je že bolje. Ljubili so očeta z resnično

ljubeznijo, s tisto kmetijsko, priprosto zvestobo, ki je trda kakor kamenita tla, na katerih pa rastejo dokazi ljubezni, mehki in nežni, kakor cvetlice. Izkazovali so mu majhne usluge, ki so ga veselile, a tega ni pokazal. Postajal je celo godrnjav in se jezil nad lenobo, h kateri so ga obsodile ženščine, ko mu vendar ni sile. Ko pa je prišel večer, je vendar pustil, da ga je Tomaž naložil na rame in po stopnicah nesel v kamro, samo da mu ni bilo treba stopiti na nogo.

Tomaž je bil 20 let star, dolg, suh fant, glave in kosti, kakor so jih imeli Hrastarji, in nekoliko samosvoj. Malokedaj se je smejal, malo govoril in večinoma s konji, volmi in kravami v hlevu, ali pa na njivi s kepami. Gozd, samotni dom in ločenost od vsega sveta, to mu je bilo najljubše. Kadar je z očetom stopal poleg pluga, ali kadar sta sekala drevje, ali spomladi in jeseni gnoj vozila na travnike, mu je stari večkrat pripovedoval, kaj se godi tam zunaj. O trgovcih, ki sladko govore in kmeta varajo; o sodnikih in tistih, ki delajo postave in so strogi samo proti nizko stoječim, prizanašajo pa višjim; o davkih, ki jih mora plačevati kmet, da gospoda in meščani morejo prijetno živeti, in kaj podobnega.

Tako se je fant navzel gnusa pred vsem, kar je ležalo onkraj zelenega zidu, in prisegel, da bode kolikor mogoče malo občeval s tistimi ljudmi. Postal je ponosen, da je mogel tu kot kralj prosto in neovirano živeti, kakor se mu je ljubilo, in strmeč je poslušal očeta, kadar mu je pripovedoval, da so že pred 300 leti Hrastarji živeli na istem posestvu in se niso odkrivali nikoKur. Da so zadostovali sami sebi, da niso potrebovali nikogar in niso bili odvisni od nikogar, to ga je v selilo. In da so mogli delati tako, čeprav niso bili „učeni“, brez tiste lažnjive, hinavske, takozvane „olike“, — to ga je veselilo še prav posebno. Vendar se je čutil hudo odvisnega od očeta, ker se je zavedal lastne slabosti. Navajen je bil, da ga je poslušal vselej in povsod, da ga je posnemal in se v vsem ravnal po njem, kajti bil je prepričan, da je

oče najpametnejši in najvrlejši med kmeti cele dežele.

Edini dan, ko očeta ni bilo k delu, je Tomaža spravil že v marsikako zadrego, kajti mati in sestre so ga včasih kaj vprašale, česar jim, četudi je bilo videti jasno, ni mogel razložiti. Omahljivost njegove zaprte narave je naenkrat prišla na dan.

Bil je torej iz dveh vzrokov žalosten in slabovoljen. Njegov položaj se mu je zdel preveč odgovoren, čeprav je šlo samo za gnoj, krmo, vole in krave, očetova bolezen pa mu je delala skrb. Videl je, kakšna je noga. Ni mu bila vseč. Vsa je bila rdeča, rdeča in otekla. Kdo ve, koliko časa bo to še trajalo.

Tudi drugi dan je bil vneta ud še ravno tak. Ambrož je ostal v postelji in si ni želel več doli v izbo. Ženske so se posvetovale znova in so mislile nadaljevati poizkuse s sirom. Kmet pa je odločil, da ni kaj prida in rekel: „S sirom ni nič. Mrzlota ni dobra za nogo. Čutim, da se gnoj nabira notri. Najboljše bo, da denemo gori kaj takega, kar bo vleklo. Zmečkan krompir mi devljite gori ali pa kak obliž, ki bo vleklo.“

Kakor vselej, so se ženske uklonile njegovemu nasvetu. Doktor mati ni iz voska, lanenega olja in medu skuhalo nekakega obliža, mti je žena pokladala na nogo zmečkan krompir, vročega, kakor ga je le mogel strpeti, in ga mu navezala s platnom, dokler se ni ohladil. Vsaki dve uri je Tomaž pomolil glavo skozi vrata in vprašal: „Kako je kaj, oče?“

In ako je oče odgovoril, da še ni boljše, je sin sedel na stol k njemu ter mu nekaj časa v kratkih, pretrganih stavkih pripovedoval o svojem delu na polju, nekaj, ker je mislil, da bo to očeta zabavalo, a nekaj, ker mu je tako zvit izvabil kak svet.

Tisti dan proti večeru je kmet naenkrat vprašal, če je zunaj mrz. Bilo je proti koncu septembra in eden najlepših dni v letu. A čudno je bilo to, da ga je v postelji pričelo zebsti. Zena mu je morala greti rute in ga zavijati v nje; kljub temu so se mu tresli vsi udje in zobje so mu sklepetali.

(Dalje prihodnjič.)

Ko so se začetkom marca preteklega leta zbrali poslanci v Beogradu v nar. predstavništvu, je bila med prvimi sijajna manifestacija, kjer smo stranke brez razlike zahtevali pravične meje, pa tudi vrnitev vojnih ujetnikov. Ponovno smo bili zastopniki Jugoslov. kluba s poročili in prošnjami naših ujetnikov pri ministrskem predsedniku Stojanu Protiču, pri voditelju ministrstva zunanjih zadev Spalajkoviču, in pri vojnem ministru Hadžiču. Naša vlada je pritožbe poslala delegatom v Pariz in zastopnikom v Italiji, da posredujejo. Toda Italija se našega kraljestva ni pripoznala ni hotela, vse jugoslovansko prebivalstvo bivše habsburške monarhije pa je smatrala za sovražno, da je lahko doma in na meji s svojo neslavno vojsko počenjala svoje neslavne čine.

Naša delegacija v Parizu se je na našo zahtevo obrnila s posebno prošnjo do Amerike in Wilsona. In kaj so rekli Italijani Amerikancem: razne nalezljive bolezni so med ujetniki v taboriščih, zato jih ne moremo razpošiljati, ker bi nam okužili naše italijanske kraje. Toliko se je s temi posredovanji le doseglo, da je prišel ta in oni težko bolni ali včasih tudi tak, ki se je znal dobro bolnega delati, s sanitetnimi transporti domov. Naša vlada nam je parkrat na tajnih sejah, takomenovanih konferencah, med drugimi stvarmi poročala tudi o svojih prizadevanjih za ujetnike.

V Pariz so hodili tudi zastopniki-poslanci iz zasedenega ozemlja osebno. Tam niso le nastopali za priključitev slovenskih krajev k našemu kraljestvu, temveč tudi za ujetnike so se zanimali.

Končno je delegacija našega kraljestva na našo skupno zahtevo predložila zaveznikom v zadevi u-

jetnikov posebno spomenico. V Italiji so se izvršile volitve s porazom nacionalistov in iredentistov. Zmagali so socialisti in ljudska stranka. Ta preobrat v Italiji in naše vedno se ponavljajoče zahteve so imele uspeh in začeli so se vračati naši ujetniki. Toda ne po najkrajši poti. Iz Brindizi in Bari prihajajo v Gruž in preko Bosne domov, ali pa celo preko Tirolske in Dunaja.

Vračajo se možje in mladeniči, težko preizkušeni in bridko varani od onih, ki niso nikdar poznali vere in zvestobe ter so tudi nam pripravili v svojem nenasičnem pohlepu po naši zemlji skozi poldrugo leto največje skrbi, križe in težave, hujskali nad nas Rumune, Madžare, Bolgare, Nemce in nazadnje dali zavetja še frankovcem, da ne moremo vsega urediti tako in naglo, kakor bi sami radi.

Kaj vas prosimo, bivši ujetniki! Treba je, da naši bivši ujetniki v Italiji vedo, da nismo mi za trenutek pozabili na nje, temveč da so naše delo in našo skrb preprečili edino Italijani, mi pa nismo imeli nazadnje drugega sredstva, kakor javne in glasne proteste in prošnje do zaveznikov, oziroma do veseli!

Važno za nas je, da natanko vemo, ali so našim možem in mladeničem splošno, vedoma in namenoma v robstvu o nas in naši državi govorili tako, kakor sem slišal od posameznikov, zato prosim vse bivše ujetnike, naj poročajo v našo pisarno Kmečke zveze v Mariboru, kdo je ujetnikom govoril take laži in natočevanje in v katerem kraju, v katerem taborišču se je to godilo. Resnica mora na dan. Ona nam mora biti nad vse!

Glas iz ljudstva.

Umestna in modra je bila odredba deželne vlade za Slovenijo, ker je izdala naredbo glede prepovedi točenja alkoholnih pijač po gostilnah za toliko časa, dokler se prekucuski sloji ljudstva ne pomirijo in vsled preoblega zavzivanja alkoholnih pijač razgreti možgani ne ohladijo. Vsled te odredbe so se preprečili marsikateri prepiri in krvavi poboji, a prihranil denar za druge nujnejše in koristnejše vsakdanje potrebe.

Toda še ena rana je, ki globoko razjeda naše truplo, rana, ki je tako globoka, da se zdi nezaceljiva, a samo dozdevno, v resnici bi pa zahtevala enostavnega in preprostega leka, in ta rak-rana našega ljudstva je strast po tožarenju in pravljanju zaradi razžaljenja časti. Tožbe in pravde zaradi razžaljenja časti naraščajo kakor gobe po dežju. Ne najdeš z lahka okrajne sodnije na Slovenskem, kjer bi se ne vršilo vsak teden najmanj 30 takih tožb, pri večjih okrajnih sodnijah, kakor n. pr. v Mariboru, je pa takih tožb vsak teden kar na stotine. Bilo bi krivično odrekati komur pravico, da varuje svojo čast, zlasti kjer je to v resnici potrebno. Toda žalibog se dogajajo neštevilni slučajji, da leti ta ali oni k sodišču zaradi kakega prav malenkostnega žaljenja s kako besedo, kot: baba, ded, goza, june, norlak itd. Ako se čuti razžaljenega, bezga od odvetnika do odvetnika, dokler se ga končno eden ali drugi ne usmili in vloži tozadevno tožbo. Seveda si tudi obtoženec poišče odvetnika-zagovornika in ko pride dan razprave, oblega razpravno dvorano cela vrsta raznovrstnih prič, še celo otrok. Čestokrat je izid razprave, da je prišlo do poravnave in obtoženec je moral plačati vse stroške. Toda isti ljudje so se morda že prihodnji teden zopet videli pred sodiščem, kajti sedaj je pa poprejšnji obtoženec vložil po svojem odvetniku tožbo proti svojemu prejšnjemu tožitelju tudi zaradi razžaljenja časti in tako gre naprej brez konca in kraja.

Cela posesiva so se na ta način zapravdala in to za prazen nič. Koliko dragocenega časa, denarja itd. se potrafi in izgubi na ta način! Ko sonce sije najlepše in ob krasnem vremenu, ko je vse polno dela na polju, na travnikih in v vinogradih, oblega vsak teden na stotine pripravajočih se strank zaradi malenkostnega razžaljenja časti naša okrajna sodišča, in večkrat morda samo zato, ker je rekel sosed sosedu, da je: puhec, svinja, osel itd., doma pa delo zaostaja, krma na travnikih pa vsled zamude časa trohni in gnije.

So to skrajno nezdravi pojavi, je to ena največjih rak-ran na našem truplu. Toda temu bi se dalo odpomoči na enostaven način: Za vsako občino bi se naj ustanovilo mirovno sodišče, na čelu mu župan. Taka mirovna sodišča za tožbe zaradi razžaljenja časti so že pred vojno obstojala v marsikaterih deželah in so povsod blagodejno delovala. Tam pred županom, kateri gotovo prav dobro pozna razmere, bi se naj taki malenkostni spori mirnim potom brez velike izgube časa in denarja poravnali in izostalo bi marsikatero sovraštvo. Naši deželni poslanci so že leta 1914 vložili v štajerskem deželnem zboru tozadevni predlog za ustanovitev mirovnih razsodišč pri občinah. Ta predlog je bil tudi sprejet.

Drago slovensko ljudstvo, nehaj z nepotrebnim pravljanjem in tožarjenjem, kajti škodo navadno trpita oba, tožitelj in obtoženec, kakor že pravi ljudska prislovice: „Kjer se tepeta dva, tretji klobuke pobira!“ Naše poslance pa prosimo, naj tudi sedaj store isto, kakor so storili leta 1914 v štajerskem deželnem zboru in našemu ljudstvu bo prihranjeno mnogo dragocenega časa, na milijone denarja in veliko brezmejnega medsebojnega sovraštva, ki je nastalo ravno vsled tožb zaradi kakega malenkostnega razžaljenja časti!

Narodno predstavništvo, katerega bo sklicala nova vlada, se bo počelo z volilnim zakonom in načrtom za ustavo.

Novi predsednik parlamenta bo dr. Medakovič, drugi podpredsednik pa dr. Franc Jankovič (Slovenec).

Povzgledu beogradske vlade se bodo preosnovali tudi pokrajinske vlade v Ljubljani, Zagrebu, Sarajevu in v Dalmaciji. Predsednik Slovenije dr. Brejce ostane, ravnotako baje tudi hrvaški ban dr. Matko Laginja.

Ustavni minister Protič se bo posvetoval v Zagrebu in v Ljubljani z odličnimi strokovnjaki glede ustave. Protič je za široko samoupravo posameznih pokrajin.

Italija.

Prejšnja italijanska vlada pod predsedstvom znanega Nittija je odstopila. Kralj je poveril sestavo nove vlade socialistu Bonomi, ki je pa odklonil to težavno nalogo. Od nove italijanske vlade je odvisna ugodna ali neugodna rešitev reškega vprašanja. Ako bodo imeli v novi vladi pretežno večino pristajali ljudske stranke in socialisti, lahko upamo, da se bomo pobotali z Italijani radi Reke bolj prijeteljskim potom.

Francija.

Železničarska stavka na Francoskem ponehava. Železniška ravnateljstva so pozvala stavkarje na delo. Francoska vlada je v dobi stavke stala odločno na stališču po Koroščevem receptu: Najprej vsi na delo, potem se še le bomo pogajali.

Nemčija.

Francoska in Angleška tirjate od Nemčije, da bo plačevala vojno odškodnino v letnih obrokih in sicer naraščajoče s povzdigom nemškega gospodarskega položaja. Najprej bo začela Nemčija plačevati vojno odškodnino Franciji.

Avstrija.

V Lincu so zborovali 11. t. m. komunisti in hoteli kakor v Ljubljani navaliti s silo na deželno vlado. Prišlo je do krvavih spopadov med komunisti in ljudsko brambo. Bilo je 7 mrtvih in 21 ranjenih. Glavne hujskače so pozaprli in čez Lino proglasili prekisod.

V Gradcu zboruje prometni posvet, na katerem imajo poleg Avstrije svoje zastopnike tudi: Jugoslavija, Čehoslovaška in Italija.

Madžarska.

Na Madžarskem se ustanovili Madžari in Nemci Kmečko zvezo.

Turčija.

Turčiji izročena mirovna pogodba določa, da bo Turčija v Evropi omejena na Carigrad. Tudi v Aziji je Turčija vsled izročene ji mirovne pogodbe zelo zmanjšana.

Rusija.

Ruska boljševiška armada je začela protiofenzivo proti Poljakom, ki so zasedli mesto Kijev.

Gospodarstvo.

Novo Kmetijske podružnice so se ustanovile v zadnji dobi na mnogih krajih. Prosimo naše zaupnike, da nam nemudoma naznani, v kateri župniji so se od 1. januarja 1918 do danes ustanovile nove podružnice, kdo je v odboru, koliko ima članov, delokrog itd. — Tajništvo KZ.

Kmetijska podružnica Maribor in okoliš priredi 6., to je prvo nedeljo junija, ob 9. uri zjutraj v dvorani okrajnega zastoja predavanje o naslednjih predmetih: 1. Kako hočemo letos uporabiti svoje sadje? Razgovor in eventualni sklep. 2. Priklopitev okoliških posestnikov k napravi fulske elektrarne. Razklada inženir te stroke. Kakor je videti, bo zborovanje zelo važno in obenem zelo zanimivo. Zato naj ne izostane nobeden izmed udeležencev: samoobsebi se ume, da je tudi povabljen ženski spol.

Zavarovanje proti požaru. Glasilo Slovenske kmetijske družbe „Kmetovalec“ piše dne 15. aprila t. l.: „Snemite table madžarskih in nemških zavarovalnih zavodov s svojih hiš! Ne dajte se še nadalje varati in izkoriščati! Vse tuje družbe (zavarovalnice) stoji na robu prepada, ker so svoj kapital pošile v madžarska in nemška vojna posejila! In isti papir, ki se za nas danes b. v. vrednosti. Madžarsko in nemške družbe različnih imen stoji danes pod sekvestrom. Ministrstvo jim je preveda o zavarovanje za življenje popolnoma, na požar pa jim ga je dovolilo samo še za tekoče leto. Vse drugo, kar vam „v. n.“ hovi agenti-tuji, je neručna. Od takih zavarovanj lahko takoj odstopite. Ne da tu zaradi nje ne more preganjati za leta, ki se s. v. potekla, ker dunajsko sodišče ni več kompetentno (pravičelo), da bi reševalo pravde naših državljanov. Sicer pa one družbe, ki so izven meje naše države, ne morejo niti mešiti na sodišče, ker smo sedaj samostojna država in svobodni državljani napram celemu zunanjemu svetu.“ — Od zavarovalnic, ki imajo svoj sedež v Nemški Avstriji ali na Ogrskem, v sličaju nesroče ni lahko mogoče dobiti izplačila zavarovalne svote, ker je pošiljanje denarja prepovedano. Poleg tega pa še vam izplačajo v nemški vrednosti. Sloveni imajo svojo lastno zavarovalnico, t. j. Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani, ki je najmočnejši zavarovalni zavod v naši državi. V Mariboru daje pojasnila glede zavarovanja pisarna Kmečke zveze v Cirkovi tiskarni, v Celju pa glavno zastopništvo na Brezju. Bliza se čas neviht, zatoorej zavarujte pravčasno svoje imetje pri domači — Vzajemni zavarovalnici.

Pošiljanje svežega sadja preko meje. Slovenska kmetijska zveza je poslala pred 14 dnevi poslancu dr. Hohnjecu v Beograd prošnjo mnogih naših krajevniških organizacij, naj posreduje pri vladi za neovirano pošiljanje zgodnjega sadja v Nemško Avstrijo in druge sosedne dežele. Črešenj in drugega zgodnjega sadja je pri nas toliko, da lahko dobijo naši sadjarji zanj milijone, če oblasti ne bodo ovirale izvoza. Poslanec dr. Hohnjec nam poroča, da se mu je posrečilo doseči pri vladi zagotovilo, da se izvoz svežega sadja ne sme nikjer zadrževati. Pošiljatelj sadja (trgovci) bodo morali plačati izvozno carino v dobrem denarju (v zdravi valuti), t. j. v naših ali čehoslovaških kronah, ali nemških markah, a ne v nemško-avstrijskem denarju. Slovenska kmetijska zveza je poslala vladi tudi zahtevo, naj dovoli tudi za pozno sadje neoviran izvoz.

Vinski davek ali strašilo brez glave. Nadzorništvo deželnih naklad v Ljubljani je brez glave. Dobivamo našeto pritožbo o predpisovanju vinskega davka. Iz Bezovice pri Konjicah nam piše: „Posestnik Jurij Golež je dobil en dan kar tri plačilne naloge za vinski davek za leto 1918 in sicer št. 2809 za 20 K 78 v, št. 2811 za 17.10 K in št. 2816 za 23.75 K. Kdo se naj spozna iz vsega tega? Čestitamo gg. dr. Savniku in Zajcu, da tako „vzorno“ predpisujeta ta da-

Politični ogled.

Jugoslavija.

Ze davna zahteva našega Jugoslovanskega kluba, da mora biti beogradska vlada sestavljena iz vseh parlamentarnih strank (koncentracijska vlada), se je vendar le udejavila. Radikalu Vesnič se je posrečilo, da je posamezne stranke sporazumel y toliko, da so vstopile v novo vlado. Protičeva vlada je po doseženem sporazumu podala ostavko. Takoj nato je predložil regentu dr. Vesnič listo svojega kabineta, ki je bil od Aleksandra sprejet, potrjen in zaprisežen.

Nova koncentracijska vlada je sestavljena tako-le: Predsednik dr. Milenko Vesnič; zunanji minister: dr. Ante Trumbić; namestnik zunanjega ministra in minister trgovine: dr. Momčilo Ninčič; minister notranjih zadev: dr. Ljuba Davidovič; ustavni minister: Stojan Protič; minister prosvete: Svetozar Pribičević; železniški minister: dr. Anton Korošec; minister vojne ter mornarice: general Branko Jovanovič; za pošto in brzojav: dr. Mato Drinkovič; minister šum in rud: dr. Ivan Kovačević; minister socialne politike: dr. Lojze Kukevec; za verstvo: dr. Pavel Marinkovič; za agrarno reformo: dr. Krizman; za pravosodstvo: Tričkovič; za zdravstvo: Živojin Rafajlovič; za finance: Kosta Stojanovič; za prehrano: Rista Jojkovič; zgradba: Ivica Jovanovič; za poljedelstvo: dr. Velizar Jankovič.

V novi vladi je od strank iz prejšnje vlade 10 ministrov, demokrati in skupina dr. Smolake so dobili 8 mandatov. Socijalni demokratje v Vesničevi vladi nimajo nobenega ministra.